

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 Національний авіаційний університет
 Факультет транспорту, менеджменту і логістики
 Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

УЗГОДЖЕНО
 Декан ФТМЛ

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Проректор з навчальної роботи

 Т.Л.Мостенська

 А. Б. ...

«09» 06 2021 р.

«30» 05 2021 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
 навчальної дисципліни
 «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції»

Освітньо-професійна програма: Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності
 Галузь знань: 07 Управління та адміністрування
 Спеціальність: 073 Менеджмент

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР / К	КР / КІР	Форма сем. контролю
Денна:	1	120/4,0	17	17	-	86		-	диф. залік 1с
Зочна:	1	120/4,0	6	6	-	108	1 к-1 с	-	диф. залік 1с

Індекс: НМ-7-073-2/21-3.3.

Індекс: НМ-7-073-2 з/21-3.3.

СМЯ НАУ РП 19.06-01-2021

Робочу програму навчальної дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», навчальних та робочих навчальних планів № НБ-7-073-2/21, № РБ-7-073-2/21, № НБ-7-073-2 з/21, № РБ-7-073-2 з/21 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 073 «Менеджмент» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробив:

доцент кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності підприємств Г.С. Гуріна

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри (освітньо-професійної програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності») спеціальності 073 «Менеджмент – кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, протокол № 10 від «07» 06 2021 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» В.О. Новак

Завідувач кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності підприємств О.М. Кириленко

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету транспорту, менеджменту і логістики, протокол № 8 від «09» 06 2021 р.

Голова НМРР

 І.В. Шевченко

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

Вступ	сторінка
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	5
2.3. Тематичний план	6
2.4. Завдання на домашню (контрольну) роботу (ЗФН)	7
2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи (ЗФН)	8
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	8
3.1. Методи навчання	8
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті	9
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	9

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од. та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця з менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.

Метою викладання дисципліни є ознайомлення студентів з особливостями організації міжнародних кредитних та розрахункових операцій у банках, розрахункових операцій у системі міжнародної торгівлі вітчизняних підприємств та міжнародних компаній.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення організації міжнародних розрахункових операцій;
- засвоєння особливостей здійснення кредитування зовнішньоторговельних операцій;
- ознайомлення зі змістом ризиків в міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операціях та шляхів їх мінімізації тощо.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має досягти таких **результатів навчання**:

- використовувати новітні наукові результати досвіду в кредитних розрахунках;
- відображати наукові результати у формах банківських звітів;
- обґрунтовувати результати своїх досліджень та визначати сфери їх впровадження в валютне регулювання;
- організувати збір необхідної для дослідження інформації щодо міжнародних розрахунків;
- оцінювати ефективність впровадження результатів досліджень;
- проводити розрахунки;
- самостійно проводити дослідження економічних систем і процесів;
- ставити задачі, обґрунтовувати методи їх розв'язання;
- формулювати робочі гіпотези та визначати методи їх перевірки.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути такі **компетентності**:

- вміння визначати функціональні сфери організації та зв'язки між ними;
- здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту;

- здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації;
- здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення;
- розуміння принципів і норм права та використання їх у професійній діяльності;
- здатність аналізувати економічні, зовнішньоекономічні явища, на основі отриманих теоретичних знань з менеджменту та економіки;
- здатність робити оцінку зовнішньоекономічної діяльності підприємства і знаходити відповідні шляхи її удосконалення.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» базується на знаннях таких дисциплін, як: «Стратегічний менеджмент корпорацій», «Інформаційні системи та технології в управлінні ЗЕД», «Ризик-менеджмент» та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Конкурентні переваги компаній», «Управління персоналом», «Європейський бізнес» у сфері менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та інших.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох навчальних модулів, а саме: **Модуль №1 «Валютні, розрахункові та кредитні операції як основа розвитку міжнародних валютно-фінансових відносин»** та **Модуль №2 «Особливості здійснення міжнародних валютно-фінансових відносин»**, кожен з яких є логічною завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.

Модуль №1 «Валютні, розрахункові та кредитні операції як основа розвитку міжнародних валютно-фінансових відносин».

Інтегровані вимоги модуля № 1: аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища; визначати перспективи розвитку організації; працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань; оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації, здійснювати пошук контрагентів із залученням різних інформаційних джерел та комп'ютерних технологій, використовувати всю сукупність інформації для розробки альтернативних варіантів та прийняття рішень при міжнародних розрахунках.

Тема 1. Валютні цінності і валютний ринок.

Валютна система. Національна валютна система. Регіональна валютна система. Світова валютна система: золотий стандарт, Бреттон-Вудська валютна система, Ямайська валютна система. Основи фіскальної політики. Бюджетний менеджмент.

Тема 2. Особливості здійснення конверсійних валютних операцій.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 19.06-01-2021
	стор. 6 з 13		

Валютні операції. Міжнародний ринок обміну валют, його характерні риси та валютні ризики. Сутність валютних операцій. Сутність конверсійних операцій. Поточні валютні операції. Розрахунок крос-курсу.

Тема 3. Встановлення кореспондентських відносин між комерційними банками різних країн.

Економічні засади здійснення міжнародних торговельних розрахунків. Сутність і особливості міжнародних банківських розрахунків. Організація міжбанківських кореспондентських відносин. Міжбанківська система SWIFT. Порядок відкриття та ведення рахунка клієнтів в іноземній валюті. Купівля банками іноземної валюти для міжнародних розрахунків.

Тема 4. Засоби здійснення міжнародних платежів: чеки, трагги, міжнародні платіжні доручення.

Розрахунки з використанням чеків, пластикових карток, векселів. Розрахунки чеками. Використання векселів у міжнародній торгівлі: прості векселі, переказні векселі (трагги). Розрахунки пластиковими картками. Банківська гарантія як інструмент забезпечення виконання зобов'язань у міжнародних розрахунках. Типи та основні види банківських гарантій у міжнародних розрахунках.

Тема 5. Недокументарні та документарні форми міжнародних розрахунків.

Загальна характеристика й особливості використання в міжнародному середовищі недокументарних форм розрахунків. Авансові платежі: повний аванс, частковий аванс. Платіж на відкритий рахунок. Банківський переказ. Оплата після відвантаження.

Сутність документарних форм розрахунків: акредитивів, інкасо. Сутність та особливості міжнародних розрахунків акредитивами. Основи організації міжнародних розрахунків акредитивами: види акредитивів, особливості застосування і механізм акредитивних розрахунків; переваги та недоліки акредитивної форми розрахунків. Сутність та види інкасо. Фази документарного інкасо. Узгодження умов інкасо. Виписка інкасового доручення і подання документів.

Тема 6. Методи міжнародних короткострокових кредитів.

Міжнародний кредит та його роль у міжнародних економічних відносинах. Міжнародне короткострокове, середньострокове та довгострокове кредитування. Методи міжнародних короткострокових кредитів: незабезпечені овердрафти; аванси під інкасо; облік чи купівля векселів, чеків банком; послуги з документарного акредитива; акцентні кредитні лінії.

Тема 7. Традиційні та нетрадиційні методи середньострокових міжнародних кредитів.

Форми та види міжнародного середньострокового кредиту. Традиційні методи середньострокового кредитування: кредити з фіксованою відсотковою ставкою; роловерні кредити; синдикативні роловерні кредити. Нетрадиційні методи середньострокового кредитування: факторинг, форфейтинг, лізинг.

Модуль №2 «Особливості здійснення міжнародних валютно-фінансових відносин».

Інтегровані вимоги модуля № 2: діяти відповідально у сфері експортного контролю; обирати та використовувати сучасний інструментарій дослідження; створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління; аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення при здійсненні розрахунків з закордонними контрагентами; розуміти принципи і норми валютного права та використовувати їх у професійній діяльності; робити оцінку зовнішньоекономічної підприємства і знаходити

оптимальні шляхи її удосконалення, а також критично описувати, аналізувати та оцінювати валютні ризики.

Тема 1. Експортний контроль у зовнішньоекономічній діяльності підприємств, що здійснюють активні валютно-фінансові операції.

Товари, що підлягають державному експортному контролю. Формалізовані моделі застосування експортного контролю при здійсненні міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій. Гарантії та ризики, пов'язані з експортним контролем у міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операціях. Валютно-фінансова основа експортного контролю в Україні.

Тема 2. Гарантії подолання ризиків в міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операціях.

Сутність валютних та кредитних ризиків. Система захисних застережень. Методи страхування валютного ризику. Сутність валютного хеджування. Засоби захисту від кредитного ризику. Транспортні ризики у зовнішньоекономічній та її фінансово-валютної складової. Ризики нестабільності макросередовища при здійсненні валютно-фінансових операцій.

Тема 3. Правові основи регулювання міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій в Україні.

Шляхи становлення національної валютно-фінансової системи України. Формування системи валютного регулювання і валютного контролю. Становлення валютного та фінансового ринків України. Сучасні проблеми функціонування гривні. Проблеми та перспективи входження України в міжнародну валютно-фінансову систему. Об'єктивна необхідність інтеграції України в систему міжнародних фінансів.

Тема 4. Міжнародне валютно-фінансове право як засіб регулювання міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій.

Форми національного регулювання валютно-фінансових потоків. Валютно-фінансова політика держави. Валютні обмеження і валютні ризики. Спеціальні (вільні) економічні зони. Офшорні центри. Удосконалення міжнародної системи регулювання світових фінансів. Економічні передумови та наслідки зростання нестабільності міжнародних фінансів. Удосконалення діяльності міжнародних валютно-фінансових інституцій. Паризький та Лондонський клуби. Міжнародне валютне право. Міжнародне фінансове право.

2.3. Тематичний план

№ пор.	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання				
		Усього	Лекцій	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекцій	Практ. заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1 семестр										
Модуль №1 "Валютні, розрахункові та кредитні операції як основа розвитку міжнародних валютно-фінансових відносин"										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1.1.	Валютні цінності і валютний ринок	7	2	-	5	12	1	1	9	
1.2.	Особливості здійснення конверсійних валютних операцій	7	-	2	5	9	-	-	9	
1.3.	Встановлення кореспондентських відносин між комерційними банками різних країн	7	2	-	5	9	-	-	9	
1.4.	Засоби здійснення міжнародних платежів: чеки, тратти, міжнародні платіжні доручення	9	2	2	5	16	1	1	10	
1.5.	Недокументарні та документарні форми міжнародних розрахунків	5	-	-	5	14	1	1	10	
1.6.	Методи міжнародних короткострокових кредитів	7	-	2	5	2	-	-	4	
1.7.	Традиційні та нетрадиційні методи середньострокових міжнародних кредитів	15	2	2	11	4	-	-	4	
1.8.	Модульна контрольна робота № 1	5	2	-	3	-	-	-	-	
	Усього за модулем № 1	60	8	8	44	60	3	3	55	
Модуль № 2 «Особливості здійснення міжнародних валютно-фінансових відносин»										
2.1.	Експортний контроль у зовнішньоекономічній діяльності підприємств, що здійснюють активні валютно-фінансові операції	15	2	2	11	9	-	-	9	
2.2.	Гарантії подолання ризиків в міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операціях	15	-	2	-	11	1	1	6	
2.3.	Правові основи регулювання міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій в Україні	15	2	2	11	17	1	1	6	

№ пор.	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекцій	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекцій	Практ. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.4.	Міжнародне валютно-фінансове право як засіб регулювання міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій	17	2 4	2 4	11	14	1	1	12
2.5.	Домашня контрольна робота	-	-	-	-	8	-	-	8
2.6.	Модульна контрольна робота № 2	5	2	-	3	-	-	-	-
Усього за модулем № 2		60	9	9	44	60	3	3	53
Усього за I семестр		120	17	17	86	120	6	6	108
Усього за навчальною дисципліною		120	17	17	86	120	6	6	108

2.4. Завдання на домашню (контрольну) роботу (ЗФН).

Домашня (контрольна) робота (ЗФН) з дисципліни виконується у першому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студента при вивченні дисципліни.

Виконання домашньої (контрольної) роботи (ЗФН) здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до запропонованих викладачами кафедри тем.

Час, потрібний для виконання домашньої (контрольної) роботи (ЗФН) складає 8 годин.

2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи (ЗФН).

Перелік питань та зміст завдань для підготовки підсумкової контрольної роботи (ЗФН), розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

3.1.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод;
- метод проблемного викладу;
- дослідницький метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, практичних занять, самостійному вирішенні задач, роботі з навчальною літературою тощо.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Васюренко О.В. Банківські операції: навч. посіб. / О.В. Васюренко. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 318 с.

3.2.2. Михайлів З.В. Міжнародні кредитно-розрахункові відносини та валютні операції: навч. посіб. / З.В. Михайлів, З.П. Гаталяк, Н.І. Горбаль. – Львів: Видавництво Національного університету Львівська політехніка, 2004. – 244 с.

3.2.3. Міжнародні фінансові операції та експортний контроль : навч. посібник : у 2 ч. / С.М. Подреза, Г.С. Гуріна, О.М. Гришуткін, Т.Г. Остапенко. – К.: Зовнішня торгівля, 2016. – Ч.1. Міжнародні кредитно-розрахункові й валютні операції. – 328 с.

3.2.4. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: підручник / Л.В. Руденко. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 632 с.

Допоміжна література

3.2.5. Беліньський П.І. Менеджмент виробництва та операцій: підручник / П.І. Беліньський. – К.: Центр навчальної літератури, 2015. – 624 с.

3.2.6. Віліньський В.В. Ризик у менеджменті / В.В. Віліньський, С.І. Наконечний. – К.: ТОВ «Борисфен-М», 2006. – 336 с.

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.3.1

http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2015-6_0-pages-182_187.pdf Бізнес освіта

3.3.2. <https://www.imf.org/ru/Home> Міжнародний валютний фонд

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	Модуль № 1	
	1 семестр	1 семестр
Виконання завдань на практичних заняттях	$5,6 \times 7 = 35$	$4,6 \times 7 = 32$
Виконання тестових завдань	$5,6 \times 1 = 5$	-
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи № 1 студент має набрати до</i>	24	-
Виконання модульної контрольної роботи № 1	10	-
Усього за модулем № 1	50	32
	Модуль № 2	
	1 семестр	1 семестр
Виконання завдань на практичних заняттях	$8,6 \times 4 = 32$	$4,6 \times 3 = 12$
Виконання тестових завдань	$4,6 \times 2 = 8$	$28,6 \times 1 = 28$
Виконання та захист домашнього завдання та домашньої (контрольної) роботи ЗФН	-	30
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи № 1 студент має набрати до</i>	24	-
Виконання модульної контрольної роботи № 2	10	-
Усього за модулем № 2	50	70

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 19.06-01-2021
		стор. 11 з 13	
Підсумкова семестрова контрольна робота		-	30
Усього за дисципліною			100

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом року.

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента (залікової книжки), наприклад, так: 92/Відм./А, 87/Добре /В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е тощо.

4.5. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Значена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф 03.02-01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	0302	31.08.21	Філіппо Меліца		

(Ф 03.02-02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02-04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності
1.	Осаченко Т.П	18.10.2022		Адекватно до 18.10.2022

(Ф 03.02-03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02-32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата

Система менеджменту якості,
Робоча програма навчальної дисципліни
«Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні
операції»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 19.06-01-2021

стор. 13 з 13

Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				